

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zasądził od Szpitala (...) w W. – (...) Publicznego Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 293,62 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 107 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd pierwszej instancji ustalił, iż w dniu 28 kwietnia 2011 roku powodowa spółka zawarła z (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w S. umowę o współpracy w zakresie zarządzania płynnością. Na mocy tej umowy powodowa spółka poręczyła istniejące i niewymagalne, a także przyszłe zobowiązania podmiotów wskazanych w załączniku do umowy (w tym pozwanego Szpitala). Ponadto Sąd meriti szczegółowo ustalił określone w umowie warunki, jakie muszą zaistnieć, aby doszło do skutecznego poręczenia powodowej spółki oraz listę faktur dokumentujących zobowiązania pozwanego Szpitala wobec (...) S.A., za które poręczenia dokonała powodowa spółka. W związku z niewykonaniem przez pozwanego w terminie zobowiązań wynikających z przedmiotowych faktur powodowa Spółka w dniu 28 września 2011 roku przelała na konto (...) S.A. kwotę wynikającą z tychże faktur, po potrąceniu przysługującej powodowi prowizji. Następnie pozwany Szpital w dniach 28 września 2011 roku, 29 września 2011 roku oraz 2 grudnia 2011 roku dokonał zapłaty należności głównych wynikających z przedmiotowych faktur bez odsetek ustawowych należnych z tytułu opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Wysokość tych odsetek, mając na względzie terminy wymagalności świadczeń oraz termin rzeczywistego spełnienia tychże świadczeń przez pozwany Szpital wyniosła 293,62 zł. Pismem z dnia 20 czerwca powodowa spółka wezwała pozwanego do zapłaty w/w kwoty.

Odnosząc się merytorycznie do żądania pozwu Sąd I. instancji nie podzielił poglądu pozwanego Szpitala jakoby nieważna była umowa poręczenia zawarta pomiędzy powodem a (...) S.A. z uwagi na treść art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (a wcześniej - art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej), zgodnie z którym czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej bez uzyskania zgody podmiotu tworzącego jest nieważna. Sąd pierwszej instancji uznał, iż do przejście wierzytelności na powoda nastąpiło nie na podstawie czynności prawnej, lecz z mocy samego prawa – tj. art. 518 § 1 pkt 1 kc. (...) S.A. dokonał zapłaty za cudzy dług, za który był odpowiedzialny jako poręczyciel. Ponadto Sąd Rejonowy stwierdził, iż umowa poręczenia nie może być uznana za czynność prawną mającą na celu zmianę wierzyciela. Poręczenie służy zabezpieczeniu wierzytelności, a skutek w postaci zmiany wierzyciela, aktualizujący się z chwilą niespełnienia w terminie świadczenia przez dłużnika wierzyciela, jako zdarzenie przyszłe i niepewne nie może być uznany za cel tej umowy. Wskazano też, że przepis art. 53 ust. 6 Ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (oraz art. 54 ust. 5 ustawy o działalności leczniczej), jako prowadzący wyjątek od przewidzianej w art. 57 § 1 kc zasady rozporządzalności prawem, nie może być interpretowany w sposób rozszerzający.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł pozwany Szpital, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania na rzecz powoda.

Apelujący zarzucił Sądowi Rejonowemu:

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym – poprzez ustalenie, iż działania powoda nie tylko miały na celu, ale doprowadziły do zmiany wierzyciela, a jednocześnie nie znajduje podstaw do uznania zawartej między powodem, a (...) S.A. umowy poręczenia za nieważną;

- naruszenie art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej, art. 58 § 1 i 2 kc, art. 518 kc oraz art. 876 kc;

- naruszenie art. 233 § 1 kpc – poprzez nieodniesienie się przez Sąd pierwszej instancji do zapisów zawartej między pozwanym, a (...) S.A. umowy, zgodnie z którymi niedopuszczalnym było przeniesienie wierzytelności w trybie art. 509

– 518 kc bez zgody pozwanego, a ponadto bez jego zgody przedmiotowe wierzytelności nie mogły stanowić przedmiotu poręczenia.

W odpowiedzi na apelację powodowa spółka wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II. instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne, z tym uzupełnieniem, iż ustala, że w zawartej pomiędzy pozwanym Szpitalem, a (...) S.A. umowach, z których wynikają wierzytelności za które poręczył powód, zawarta została klauzula, iż na przeniesienie wierzytelności w sposób określony w art. 509 – 518 kc wymagana jest zgoda pozwanego Szpitala, a ponadto bez jego zgody wierzytelności wynikające z tych umów nie mogą stanowić przedmiotu poręczenia.

W ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji istotnie zabrakło tej okoliczności, iż w zawartych pomiędzy pozwanym, a (...) S.A. zamieszczone zostały klauzule zakazujące przenoszenia wierzytelności w trybie art. 509 – 518 kc oraz niedopuszczające, by wierzytelności te mogły stanowić przedmiot poręczenia, chyba że pozwany wyraziłby na te czynności zgodę. W związku z powyższym Sąd Okręgowy dokonał dodatkowego ustalenia w tym zakresie, które jednak nie ma wpływu na trafność zapadłego przed Sądem pierwszej instancji rozstrzygnięcia. Należy bowiem zauważyć, iż powód nie był stroną zawartej pomiędzy pozwanym, a (...) S.A. umowy, w związku z czym postanowienia tejże umowy nie mogą go w żaden sposób ograniczać co do możliwości zawierania umów, które zgodnie z prawem są w pełni dopuszczalne. Tym bardziej postanowienia umowy, której powód nie był stroną, nie mogą wykluczyć następującego z mocy samego prawa przejścia na jego rzecz wierzytelności. Reasumując należy stwierdzić, iż to nie powód, lecz (...) S.A. zobowiązał się do niezawierania umowy poręczenia, w związku z czym negatywne konsekwencje wynikające z niewywiązania się z tego zobowiązania może ponosić wyłącznie ten ostatni podmiot.

Nietrafny okazał się zarzut sprzeczności istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Należy bowiem zauważyć, iż Sąd pierwszej instancji wyraźnie zaakcentował, iż działania powoda (zawarcie z (...) S.A. umowy poręczenia) wprawdzie wywołały skutek w postaci zmiany wierzyciela, jednakże nie można uznać, iż miały taki cel. Sąd meriti słusznie wskazał, iż celem umowy poręczenia jest zabezpieczenie wierzytelności, a przejście wierzytelności na poręczyciela w trybie art. 518 kc jest zdarzeniem przyszłym, niepewnym (całkowicie niezależnym od woli stron umowy poręczenia) i nie może być w związku z tym uznane za cel zawartej umowy poręczenia.

Nietrafny okazał się również zarzut dotyczący naruszenia prawa materialnego, w tym przepisów art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej. Sąd Okręgowy w pełni podziela rozważania prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, uznając je za trafne. W pierwszej kolejności należy wskazać, iż na skutek zawarcia umowy poręczenia nie dochodzi do cesji wierzytelności, w związku z czym należy stwierdzić, iż w świetle powyższych przepisów nie jest wymagana zgoda podmiotu tworzącego do zawarcia przez wierzyciela zakładu opieki zdrowotnej umowy poręczenia z osobą trzecią. Powołane przepisy wiążą bowiem ważność umowy od zgody podmiotu tworzącego jedynie w odniesieniu do tych umów na podstawie, których dochodzi do zmiany wierzyciela (cesji wierzytelności). Za taką interpretacją przemawia również, jak słusznie zauważył Sąd meriti, wyjątkowy charakter wyżej wskazanych przepisów. Mając bowiem na względzie okoliczność, iż przepisy te wprowadzają wyjątek od zasady rozporządzalności prawami zbywalnymi (w tym wierzytelnościami) nie mogą być interpretowane rozszerzająco, a wręcz przeciwnie, zgodnie z powszechnie przyjętymi dyrektywami wykładni przepisów o charakterze wyjątkowym, powinny być one interpretowane ściśle. Następnie wskazać należy, iż przejście wierzytelności na powoda nastąpiło z mocy samego prawa, na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 kc, a nie na podstawie czynności prawnej, podczas gdy ustawowy zakaz dotyczy tylko zmiany wierzyciela następującej na podstawie czynności prawnej. Również w odniesieniu do tej kwestii aktualne są wyżej przedstawione argumenty dotyczące zawężającej wykładni przepisów o charakterze wyjątkowym. W tym miejscu należy ponadto podkreślić,

iż apelacja pozwanego nie może być uznana za uzasadnioną tylko z tego powodu, iż Sąd pierwszej instancji nie podzielił prezentowanego przez pozwanego poglądu prawnego dotyczącego objęciem umów poręczenia oraz przejścia wierzytelności na podstawie art. 518 kc zakazem określonym w art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej. Należy bowiem zauważyć, iż Sąd pierwszej instancji w sposób wyczerpujący uzasadnił z jakich przyczyn zajął w tej kwestii stanowisko odmienne aniżeli pozwany, które to stanowisko, jak również argumenty za nim przemawiające Sąd Okręgowy w pełni aprobuje. Podnoszony przez skarżącego argument, iż art. 518 kc (na podstawie którego doszło do przejścia wierzytelności na powoda) znajduje się w dziale „zmiana wierzyciela” nie może w żaden sposób uzasadniać poglądu przez niego reprezentowanego, iż dokonująca się na podstawie tego przepisu zmiana wierzyciela objęta jest zakazem określonym w art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i art. 54 ust. 5 i 6 ustawy o działalności leczniczej. Na podstawie art. 518 kc rzeczywiście następuje (zgodnie z tytułem działu w którym przepis ten został umiejscowiony zmiana wierzyciela), jednakże jak to już zostało wcześniej wskazane – zmiana ta następuje z mocy samego prawa, podczas gdy zakaz unormowany w wyżej wskazanych przepisach dotyczy wyłącznie zmiany wierzyciela następującej na podstawie czynności prawnej.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 kpc, oddalił apelację jako bezzasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc oraz § 13 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 461).